

Högskolan i Gävle

Bedömgargruppens utlåtanden om kvalitet gällande socionomprogrammet

Marja-Leena Kristofferzon

Tomas Källquist

Gloria Macassa

Niklas Frisegård

Gävle den 22 juni 2022

1. Inledning

Denna rapport är produkten av en kvalitetsgranskning av Högskolan i Gävles socionomprogram. Arbetet är utfört i enlighet med högskolan i Gävles "Rutin för kvalitetsutveckling genom kollegial granskning" (HIG-STYR 2019/149, rev 2022)

Kvalitetsgranskningen har utförts huvudsakligen under våren 2022. Bedömaregruppen har bestått av tre ordinarie ledamöter (Marja-Leena Kristofferzon, Tomas Källquist och Gloria Macassa), en studentrepresentant (Niklas Frisegård) och en extern granskare som främst läst examensarbeten (Kari Jess). Som grund för arbetet har bedömaregruppen tagit del av självvärderingar från arbetsgruppen för den kollegiala granskningen. Dessa självvärderingar har lästs individuellt av bedömaregruppens medlemmar och utgjort underlag för fyra "kalibreringsmöten" om ca tre timmar där material och riktlinjer för bedömning diskuterats. Dessa möten har sedan satt agendan för diskussioner mellan bedömaregrupp och arbetsgrupp under tre så kallade dialogmöten och ett slutmöte om tre timmar vardera.

I enlighet med rutinen för kvalitetsutveckling genom kollegial granskning fokuserar denna rapport på tre så kallade strävansmål gällande kvalitet som är måluppfyllelse, forskningsanknytning och tillämpbarhet. Uppgiften är att ge utlåtanden gällande kvalitet och att ge idéer och förslag kring hur kvalitén kan höjas.

Det är också värt att påminna om att bedömningarna och förslagen vilar på bedömaregruppens erfarenheter, argument och omdöme. De ska inte tolkas som några exakta sanningar.

En reflektion från arbetet är att rutinen för kollegial granskning ger en struktur och vägledning men att det ibland innebär att fokus mer hamnar på att framställa underlag än att få ett konstruktivt arbete med kvalitetsutveckling. Bedömaregruppen kan i anslutning till t.ex. Jenkins och Healys modell och de underlag som tagits fram gällande lärandemål som fokuserar generiska förmågor och dess examinationsformer samt examinationer som innehåller autentiska moment inte se någon påtaglig analys riktad mot kvalitetsutveckling.

En annan reflektion är att läsning och bedömning av examensarbeten uppfattas vara central för kvalitetsbedömningar och diskussioner. Hela bedömaregruppen har valt att läsa examensarbetena som valts ut för bedömning och de utgör ett centralt underlag i anslutning till bedömningen av alla strävansmål.

2. Måluppfyllelse

Bedömaregruppen uppfattar det som att det finns goda förutsättningar för en väl fungerande socionomutbildning. Bedömningen är att det finns en god ämnesmässig och vetenskaplig kompetens i lärarlaget. Uppfattningen är också att det finns en engagerad personal och ett starkt driv för att genomföra ett väl fungerande program. Självvärderingen avspeglar en god förmåga att reflektera över styrkor och svagheter gällande programmet och en vilja att koppla dessa till kvalitetsdrivande utvecklingsarbete.

Programmet uppfattas ha en tydlig struktur och olika examensmål hanteras på ett genomtänkt vis ut i olika delkurser och olika lärandemål. Användningen av aktiva verb i anslutning till lärandemål upplevs vara rimlig och genomtänkt. Socionomprogrammet uppfattas vara en generalistutbildning där det nationellt finns tydliga riktlinjer gällande innehåll och form. På så vis tycks det finnas en tydlighet kring krav på ämnesmässig bredd och innehåll i programmet. Bedömaregruppen uppfattar det som att programmet i Gävle är väl anpassat till dessa nationella riktlinjer.

Bedömargruppens helhetsintryck gällande programmets måluppfyllelse är på så vis gott. Utifrån de riktlinjer som finns kring examensarbetet och det urval av examensarbeten som bedömargruppen tagit del av är bedömningen dock att måluppfyllelse kring främst kunskap om områdets vetenskapliga grund och tillämpliga metoder samt förmåga att på teoretisk grund identifiera frågor och kritiskt granska data/information skulle kunna utvecklas inom programmet. Bedömargruppen menar att bryggorna mellan teori och praktik skulle kunna bli mer utvecklade inom programmet.

Bedömargruppen bedömer kvalitén i måluppfyllelsen som hög.

Bedömargruppen vill som input till arbete med kvalitetsutveckling av programmet lyfta nedanstående kvalitetshöjande insatser som uppfattas kunna bidra till utveckling.

Även om programmet är präglad av att vara en generalistutbildning och följer nationella riktlinjer uppfattar bedömargruppen att det finns förutsättningar för att tydligare ge programmet profiler/fördjupningar som kan relateras mot till exempel personalens kompetens, aktuell forskning, övriga utbildningar inom ämnesområdet och högskolans strategier. Programmets sista termin skulle till exempel kunna ha en mer tydlig inriktning. En sådan profilering skulle också kunna ligga till grund för starkare samverkan med andra utbildningsprogram inom ämnesavdelningen och tydliggöra möjligheter till livslångt lärande för socionomer. Bedömargruppen uppfattar att det mot bakgrund av de nationella riktlinjerna kring programmet är centralt att bibehålla god ämnesmässig grund och en generell inriktning i programmet. Det borde dock vara möjligt att stärka koppling mot avdelningens forskning utan att den generella inriktningen utmanas. Inte minst uppfattar bedömargruppen det som möjligt att stärka avdelningen som en helhet om programmet kan länkas mer mot mastern i socialt arbete och dess inriktning mot hälsofrämjande arbetsliv.

Bedömargruppen uppfattar, som nämnts ovan, att det på det stora hela finns en tydlig hantering av examensmål in i olika kurser och lärandemål. Det finns tankar om hur bredd ska uppnås samtidigt som det blir progression. Bedömargruppen vill dock lyfta två områden som vi tror ytterligare skulle kunna förbättra kvalitén i programmet. Den ena är att progressionen i programmet kan synliggöras mer genom att se över användning av aktiva verb i målformuleringar. Bedömargruppen ser progressionen i programmet men är av åsikten att den mer tydligt kan avspeglats i målformuleringar. Den andra är att läsningen av examensarbeten indikerar att det gällande vissa lärandemål finns anledning att se över kursinnehåll, examinationsformer och kravställningar i syfte att stärka förbereda studenterna inför examensarbetet och dess krav. Främst rör detta kunskaper och färdigheter relaterade till att kunna formulera teoretiska problem och teoretiska bidrag samt att mer förstå nyttan med teori och att ha färdigheten att i anslutning till datagenerering och analys vara mer teoribaserad. Det tycks också vara tonvikt på kvalitativ metod som dock sedan granskas utifrån kvantitativa kvalitetskriterier. Det verkar finnas tankar inom lärarlaget om att mer strukturerat arbeta med en så kallad metodstrimma i programmet. Bedömargruppen är av uppfattningen att det skulle vara kvalitetsdrivande.

Betänk genomströmning av studenter i arbetet med utvecklingen av programmet. Nuvarande program har inga stora problem med genomströmning men bedömargruppen vill ändå uppmana till att mer kartlägga motiven till avhoppet och att i utvecklingsarbetet verka för att hantera dessa motiv. Inte minst ser vi det som viktigt att betänka pedagogiken i programmet.

Bedömargruppen ser i dagsläget inga påtagliga svårigheter för programmet vad gäller personal och deras kompetens. Det är dock så att en tämligen stor del av personalen närmar sig pension. Vi vill därför uppmanas till en långsiktig kompetensförsörjningsplan/rekryteringsplan. Det finns återväxt i lärarlaget men är den tillräcklig? Finns tillräckligt utrymme för forskning för att långsiktigt få utbildningen starkt relaterad till pågående forskning?

3 Forskningsanknytning

Bedömargruppen uppfattar det som att det finns goda förutsättningar för en forskningsanknuten utbildning. Bedömningen är att det finns en god ämnesmässig och vetenskaplig kompetens i lärolaget. Uppfattningen är också att det finns en fungerande forskningsmiljö med ett flertal aktiva forskare. Det tycks också finnas lärolag som kommunicerar kring forskning och dess roll i utbildningen. Stor del av kurslitteraturen är också forskningsanknuten.

Bedömargruppen ska utifrån sex bedömningskriterier placera in utbildningsprogrammet i en kvalitetstrappa. Dessa är;

- a. Utbildningens litteratur och det som förmedlas till studenterna vilar på vetenskaplig grund och/eller beprövad erfarenhet
- b. Undervisande lärare är forskarutbildad
- c. Utbildningen svarar mot de fyra olika perspektiven på forskningsanknytning som återfinns i Jenkins och Healeys modell
- d. Studenterna ägnar sig åt forskningsliknande aktiviteter
- e. Undervisande lärare förmedlar aktuella forskningsresultat till studenterna
- f. Studenterna är aktiva i pågående forskningsprojekt

Bedömargruppen ser det som att programmet uppfyller minst fyra av sex kriterier och därför i enlighet med trappan ska bedömas ha hög kvalitet. De punkter där vi främst ser möjligheter till utveckling är punkt c och f. Ur underlaget gör vi bedömningen att dessa punkter inte kan anses vara tillräckligt uppfyllda.

Bedömargruppen ser möjligheter att i enlighet med tidigare resonemang om profilering av programmet mer styra studenterna mot de forskarfrågor, metoder mm som är aktuella inom avdelningens forskning. Något som skulle öppna upp för mer påtagligt koppla utbildningen mot pågående forskningsprojekt (punkt f ovan).

Ur underlagen gällande Jenkins, A., & Healey, M. modell för länkning mellan undervisning och forskning framkom att kollegiet kring programmet uppfattade modellen som svår att använda för att diskutera forskningsanknytning. Det må så vara att modellen kan uppfattas vara oklart beskriven men bedömargruppens åsikt är att svårigheterna också talar för att det finns anledning att mer kollegialt och systematiskt arbeta med att tilldela olika kurser olika roller i arbetet med att ge hela utbildningen en stark forskningsanknytning. Något som i sin tur skulle kunna bidra till att inom programmet få en balans mellan ämnesinnehåll och forskningsinriktade aktiviteter.

Utifrån urvalet av examensarbeten och bedömargruppens läsning av dessa tycks det finnas ett behov av att i anslutning till arbetet med att utveckla forskningsanknytning i utbildningen speciellt uppmärksamma vissa områden som upplevs svaga i examensarbetena. Här är sammanställningen som är gjord av den externa granskaren betydelsefull. Bedömargruppen delar de synpunkter som fördes fram av den externa granskaren om styrkor och svagheter i examensarbetena.

Bedömargruppen vill ur sammanställningen främst lyfta fram behovet av att arbeta med förståelsen för teoriers roll i forskande verksamhet och hur teorier kan användas för att lyfta och fördjupa examensarbetenas resultatdiskussion. Det rör vidare t ex former för att formulera vetenskapliga problem, göra vetenskaplig analys och ökad förmåga att kritiskt granska använd metod i relation till olika metodtraditioner. Ett exempel på ett konkret område att förbättra är den etiska granskningen i och kring examensarbetena. Ett annat är djupet i de reflektioner som görs i arbetena gällande den egna metoden och de egna resultaten. Det kritiska förhållningsättet kan på så vis stärkas. Ett tredje

är kongruens och tydlighet i riktlinjer och dokument gällande examensarbetenas struktur, upplägg och innehåll.

4 Tillämpbarhet

Det finns goda förutsättningar för att programmet ska kunna uppnå god kvalitet vad gäller tillämpbarhet, till exempel är lärarunderlaget gott och ämnet väl förankrat i praktisk verksamhet. Bedömaregruppen ska utifrån sex bedömningskriterier placera in utbildningsprogrammet i en kvalitetstrappa. Dessa är:

- a. Undervisande lärare, ordinarie eller gästlärare, har professionskompetens som berikar utbildningens tillämpbarhet
- b. Utbildningen utformas och anpassas som respons på extern part eller omgivande samhälle
- c. Efter avslutad utbildning har studenterna fått generiska förmågor som kommer till nytta i yrkesliv eller annan tillämpning efter studierna
- d. Efter avslutad utbildning har studenterna fått yrkesspecifika förmågor som kommer till nytta i yrkesliv efter studierna
- e. Studenterna har hög anställningsbarhet, goda möjligheter till fortsatta studier eller liknande efter avslutad utbildning
- f. Utbildningen är integrerad med verksamheter utanför lärosätet genom verksamhetsförlagd utbildning eller på andra sätt

Bedömaregruppen uppfattar det som svårt att tillämpa flertalet av kriterierna då de inte är av arten ja eller nej utan det handlar mer om i vilken grad eller i vilken utsträckning ett kriterium uppfylls. Bedömaregruppen uppfattar det som fem till sex kriterier tillfredsställs och att programmet därför i enlighet med trappan ska bedömas ha mycket hög kvalitet. Bedömning är att alla kriterier uppfylls åtminstone på ett grundläggande vis. Bedömningen i enlighet med kvalitetstrappan och även läsningen av examensarbetena indikerar att programmet har en styrka vad gäller tillämpbarhet. Trots detta så vill bedömaregruppen föra fram några idéer kring hur tillämpbarheten ytterligare skulle kunna stärkas.

Studerat isolerat är tillämpbarheten bra inom programmet. Den kollegiala granskningen och denna rapport bygger på en uppdelning mellan olika strävansmål vilket gör att måluppfyllelse, forskningsanknytning och tillämpbarhet hanteras i olika delar. Bedömaregruppen är av åsikten att denna uppdelning för socionomprogrammet kan leda till att centrala utmaningar för kvalitetsutveckling i någon mening osynliggörs. Forskningsanknytningen i programmet bedöms vara bra och tillämpbarheten är också bra. Läsningen av examensarbeten indikerar dock att det finns utmaningar gällande att bygga bryggor/länkar mellan teori/forskning och praktik/tillämpning. Hur kan teori användas i praktik? Hur kan praktik utveckla teoretisk förståelse och kunskap? För att stödja bryggor kan t.ex. mer fokus läggas på hur socialt arbete som ämne är betydelsefullt i olika kontexter och situationer. I utvecklingen av starkare bryggor mellan teori/forskning och praktik/tillämpning är bedömaregruppen av åsikten att det är centralt att tänka utveckling ur både ett forsknings- och utbildningsperspektiv. Hur kan avdelningens forskning utvecklas för att starkare relatera till utbildningen? Hur kan utbildningen utvecklas för att starkare kopplas till avdelningens forskning?

Vid HiG är PPU (personlig och professionell utbildning) en integrerad del i utbildningen, till skillnad mot vissa andra lärosäten som ger PPU som en enskild kurs. Den pedagogiska idén kring detta skulle kunna utvecklas mer och synliggöras mer mot student och avnämare. Här finns goda möjligheter att ta tillvara kopplingar/bryggor mellan teori och praktik löpande under utbildningen. Till exempel gäller

detta kritiskt tänkande och arbeta med olika perspektiv/teoretiska ramverk likväl som olika forskningsmetoder. Ett område som behöver stärkas för högre måluppfyllelse.

Bedömargruppen är av åsikten att ökad profilering av programmet skulle kunna leda till en ännu större tydlighet kring tillämpbarhet. Inte minst gäller det möjligheterna att koppla mot forskningsområden och inriktning mot t.ex. hälsofrämjande.

De underlag som tagits fram gällande lärandemål som fokuserar generiska förmågor och dess examinationsformer samt examinationer som innehåller autentiska moment indikerar också att kvalitén på programmet skulle kunna utvecklas genom mer gemensamma förhållningssätt på vad som ses som generiskt och autentiskt och klarare idéer kring hur de arbetas in i lärandemål/examination.

Bedömargruppen ser också utvecklingsmöjligheter vad gäller att få studenter och externa representanter mer aktiva i diskussioner om innehåll och utveckling av programmet. Något som skulle kunna ge input till diskussioner om hur programmet mer tydligt skulle kunna tillgodose behov hos arbetsgivare och studenter. Mer riktade utbildningsråd och mer alumni verksamhet skulle här kunna bidra.